

1-11: Skiftnyckeln. J.P. Johansson

Bakgrund

Vi förflyttar oss till slutet av 1800-talet. Sverige håller på att förvandlas från ett jordbrukarsamhälle till ett industrisamhälle. Uppfinningar och tekniska förbättringar liksom exploatering av de råvaror som finns i Sverige: järnmalm, skog och vattenkraft håller på att bli storskaliga. Sverige sjuder av liv och utveckling. Verkstadsindustri och textilindustri utvecklas och jordbruket mekaniseras och rationaliseras. Folk flyttar från landsbygd till byar och städer.

Vem var Johan Petter Johansson?

JP föddes i en backstuga 1853. Han fick en begränsad utbildning på fyra år i folkskolan. Han kom att syssla med det mesta som liten: han var vallpojke och dräng varefter han sökte sig till järnvägen som rallare vid bygget mellan Hallsberg och Mjölby, och fick senare anställning vid Munktells i Eskilstuna. Där var han hantlangare och hjälpte till med att sätta upp lokomobiler, det vill säga flyttbara ångmaskiner till exempel att använda som kraftkälla i jordbruket.

JP visade sig vara mycket intresserad av tekniska saker, och konstruerade och fick patent på smörjkoppar till ångmaskinerna. Han deltog också i arbetet med att installera centralvärme på Långholmens fängelse i Stockholm.

1887 flyttade han till Fanna utanför Enköping och startade Enköpings Mekaniska Verkstad där han bl.a. gjorde en bra nykonstruktion av ett tröskverk. Han insåg att det gick åt många verktyg i verkstaden, och undrade om man kunde minska behovet av olika verktyg för åtdragning genom att använda ett verktyg vars käftar gjordes justerbara. Den 17 augusti 1888 fick han patent på den ställbara rörtången.

1891 fick han patent på en skiftnyckel med två ställbara käftar, och skiftnyckeln utvecklade han sedan till att ha en fast och en ställbar käft. Hans produkter blev efterfrågade, och produktion och försäljning sköt fart.

B.A. Hjorth kommer in i bilden

Hjorth hade tillsammans med uppfinnaren av Primusköket, Frans Wilhelm Lindqvist byggt upp en omfattande marknadsförings- och försäljningsorganisation. Han insåg vilka möjligheter som fanns i JP Johanssons rörtänger och skiftnycklar. JP Johansson överlät verktygsförsäljningen till honom och koncentrerade sig på utveckling och försäljning av produkterna.

1902 bildades Enköpings Mekaniska Verkstad AB, där Hjorth blev näst störste aktieägare.

1909 uppfann JP en sockertång. Han kom hem från fabriken och hustrun bjöd på kaffe. När JP skulle ta en sockerbit sade hustrun till honom att han inte skulle komma med lortiga fingrar i sockerskålen. JP fick en idé, och ännu en uppfinning såg dagens ljus.

1919 blev en ny arbetsbelysning färdig, kallad Triplex-pendeln. Den består av en armatur med en elektrisk lampa som är monterad på två ledade armar, och som på så sätt är lätt att justera för att få bästa möjliga belysning.

1943 avlider JP Johansson

1954 ändras namnet på företaget till BAHCO (från B.A.Hjort och COmpani)

Arbetsuppgifter

1. Varför blev rörtången en så stor framgång?
2. Varför blev skiftnyckeln en så stor framgång?
3. Hur gick det för företaget som JP var med att grunda och som nu heter BAHCO?
4. Vad har BAHCO för produkter i sitt sortiment i dag?